

Vlaams
Parlement

vergadering **C72**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en
Toerisme

van 8 december 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Philippe Muyters aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de goedkeuring van het kreeftenakkoord tussen de VS en de EU – 856 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de gevechten in de Ethiopische regio Tigray – 842 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse inbreng in de conferentie over de toekomst van Europa – 896 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de impact van de coronapandemie op het beleid voor de ontwikkelingssamenwerking – 919 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de politiek-economische diplomatieke samenwerking met Zuid-Afrika en de discriminatie van de blanke bevolking – 921 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het burgerinitiatief over het gebrek aan aandacht voor de regio's in het cohesiebeleid van de EU – 922 (2020-2021)	19

**VRAAG OM UITLEG van Philippe Muyters aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de goedkeuring van het kreeftenakkoord tussen de VS en de EU
– 856 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Op 26 november 2020 keurde het Europees Parlement het kreeftenakkoord goed tussen de Europese Unie (EU) en de Verenigde Staten (VS). Dit akkoord voorziet in de afschaffing van EU-tarieven op levende en bevroren kreeften uit de VS in ruil voor een tariefverlaging door de VS op verschillende producten zoals glas, bereide maaltijden en aanstekers.

Het is een beperkt tariefakkoord, maar ik denk dat het toch belangrijk is. Het gaat om de eerste onderhandelde tariefverlaging sinds twintig jaar die wordt goedgekeurd. De voorbije jaren waren de handelsbetrekkingen tussen de EU en de VS gespannen. Denken we aan de eenzijdige tariefverhoging van de VS inzake staal of het dossier Boeing-Airbus. Het is duidelijk dat we daarom toch eerder van een gespannen verhouding kunnen spreken.

Een allesomvattend handelsakkoord zal wellicht te ambitieus zijn, maar hopelijk kan het kreeftenakkoord toch een goede opstap betekenen naar een miniakkoord, waardoor het partnerschap tussen Europa en de VS opnieuw wat in ere wordt hersteld.

Tijdens de commissie van 3 maart 2020 benadrukte u het belang van een constructieve dialoog met de VS. Ieder van ons beseft dat de VS nog altijd een belangrijke exportpartner is en begrijpt wat het economisch potentieel van goede handelsakkoorden kan zijn. De VS is de zesde exportmarkt en de vierde invoermarkt voor Vlaanderen. Voor Vlaanderen zijn de belangen inzake landbouw, degelijke voedselveiligheidsnormen en andere zaken zeer groot. In 2019 onthield België zich nog bij de stemming voor het opstarten van de onderhandelingen over een beperkt handelsakkoord tussen de VS en de EU. In tegenstelling tot Vlaanderen stemde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen de onderhandelingsrichtsnoeren.

Hoe evalueert u dit kreeftenakkoord? Wat betekent dit akkoord concreet voor Vlaanderen?

Wat kan de goedkeuring van zo'n akkoord betekenen voor de toekomstige relaties tussen de EU en de VS? Wat loopt er vandaag op dit vlak? Hoe is Vlaanderen bij die besprekingen betrokken?

Welke uitdagingen ziet u op bilateraal en multilateraal vlak voor de EU en de VS? Wat is de visie en koers die de Vlaamse Regering in dezen voert?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het symbolische belang van het kreeftenakkoord kan inderdaad niet onderschat worden. Het hoofddoel van het akkoord was dan ook om de handelsbetrekkingen tussen de EU en de VS te verbeteren. Dat gebeurde tegen een achtergrond van toenemende spanningen, onder meer door de Boeing-Airbus-zaak en de toenemende druk op het multilaterale handelssysteem in het algemeen.

De economische impact voor Vlaanderen is heel gering. De totale uitvoerwaarde van de producten waarop de Amerikaanse tariefverlagingen van toepassing zijn, bedroeg voor Vlaanderen in 2019 slechts 257.401 euro. Het gaat hier om bepaalde soorten

glaswerk, preparaten voor pleisterwerken en surimibereidingen. Ook wat de opheffing van de EU-tarieven betreft, is de impact op de Vlaamse economie gering. Vlaamse bedrijven voerden slechts 196.000 euro aan gevatte kreeftproducten in.

Het akkoord is voor Vlaanderen symbolisch belangrijk omdat het kan bijdragen tot een vermindering van de handelsspanningen met de VS, Vlaanderens grootste handelspartner buiten de EU. Qua symboliek en hoop op verbetering in de toekomst is dit akkoord dus belangrijk.

Ik zal de tweede en de derde vraag samen beantwoorden. De goedkeuring van het akkoord is een stap in de goede richting. Het akkoord zorgt voor een win-winuitkomst die het trans-Atlantisch partnerschap versterkt. De uitdagingen van de voorbije jaren, zoals de Amerikaanse blokkering van de Wereldhandelsorganisatie en de wederzijdse handelsspanningen, zullen na het aantreden van de nieuwe president niet als sneeuw voor de zon verdwijnen. De algemene verwachting is wel dat het Amerikaanse beleid een nieuwe wending zal nemen.

Vlaanderen ondersteunt uiteraard de Europese initiatieven om de betrekkingen met de VS te verbeteren. We geven die initiatieven actief mee vorm door middel van de Belgische standpunten in het Handelscomité van de EU. Wat de Belgische standpunten betreft, pleit Vlaanderen steeds voor het belang van het onderhouden van goede relaties met de VS. Het meest recente initiatief op dit vlak heeft op 2 december 2020 uiting gekregen in een gemeenschappelijk communiqué van de Europese Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden, getiteld: 'Een nieuwe Euro-Amerikaanse agenda voor globale verandering'. Dat document zet de lijnen uit van een nieuw partnerschap tussen de EU en de VS. Dit partnerschap wordt gebaseerd op multilateralisme, gemeenschappelijke belangen, openheid en eerlijke concurrentie. Concreet willen we de epidemiologische, digitale en veiligheids- en klimaatuitdagingen gezamenlijk aanpakken, terwijl ook wordt gewerkt aan de vrijwaring van de democratie en aan de uitbreiding van de globale en bilaterale handelsstromen. Mijn diensten bekijken dit initiatief momenteel in detail. Ze analyseren wat het in de nabije toekomst kan betekenen voor de relaties tussen de EU en de VS.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Minister-president, ik denk dat we het symbolische belang van het kreeftenakkoord beiden kunnen onderschrijven. Na de moeilijke verhoudingen die er tot nu toe zijn geweest, is dit een signaal. De gemeenschappelijke Europese-Amerikaanse agenda die op 2 december 2020 aan bod is gekomen, lijkt me iets dat we verder moeten opvolgen. Ik heb geen bijkomende vragen en ik hoop, samen met u, dat we de relaties met de VS vanuit de EU sterk kunnen verbeteren.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Voorzitter, ik heb een technische vraag. De symbolische waarde van het akkoord kan niet worden onderschat. Ik hoop dat de trans-Atlantische relaties weer wat kunnen verbeteren, want ook op het vlak van handel is dat belangrijk. Het akkoord bevat een inwerkingtredingsclausule die 1 augustus 2020 vermeldt. Moet dit nog in het publicatieblad worden gepubliceerd? Betekent dit dat alle invoerrechten die tussen 1 augustus 2020 en de publicatiedatum zijn betaald, zullen worden teruggestort? Hoe gaat dat in zijn werk?

Minister-president, indien u die vraag niet meteen kunt beantwoorden, mag u dat ook schriftelijk toevoegen. Ik vraag het me gewoon af.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik zou het moeten nakijken, maar mij lijkt het onwaarschijnlijk dat er terugbetalingen komen voor zaken die zijn gebeurd op een

ogenblik waarop het akkoord niet bestond. Vaak wordt de datum door de feiten achterhaald, maar ik heb nog nooit gehoord dat terugbetalingen aan de orde zouden zijn. We zullen het aan het verslag toevoegen, zodat hier zeker correcte informatie wordt verspreid.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de gevechten in de Ethiopische regio Tigray – 842 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Voorzitter, midden november 2020 hebben ons de eerste berichten bereikt over een zwaar gewelddadig conflict in Tigray, de meest noordelijke regio van Ethiopië. De Ethiopische premier Ahmed beschouwt Tigray als een opstandige regio. Om die reden heeft de Ethiopische regering naar eigen zeggen een eindoffensief opgezet dat een definitief einde moet maken aan de afvaligheid van de regio.

Het Tigray People's Liberation Front (TPLF) heeft momenteel de leiding over Tigray. De spanningen liepen op nadat het TPLF een aanval had ondernomen op een militaire basis van de centrale overheid waarbij verschillende militairen om het leven kwamen. Dat de Ethiopische premier naar aanleiding van deze aanval geen gesprek wil aangaan met het TPLF om een vredesproces op te starten, is des te frappanter wanneer je weet dat premier Abiy Ahmed in 2019 nog de Nobelprijs voor de Vrede kreeg.

De Hoorn van Afrika werd voor de escalatie van het conflict al massaal ontvlucht door extreme armoede, hongersnoden en politieke instabiliteit. Deze situatie dreigt nu nog erger te worden dan voorheen het geval was. De Verenigde Naties (VN) spreken van een aanstormende humanitaire crisis met duizenden vluchtelingen en doden. De Europese Commissie (EC) maakte als antwoord al 4 miljoen euro vrij om dringende hulp te voorzien in vluchtelingenkampen in Soedan, waar de vluchtende Ethiopiërs aankomen.

Hoe schat u de huidige situatie en de impact voor Tigray in? Hoe ernstig is deze situatie voor de regio en bij uitbreiding voor het Afrikaans continent?

Hoe evalueert u het antwoord van de Europese Unie (EU) en de VN op dit conflict? Is er vanuit de internationale organisaties voldoende ondernomen om dit conflict te ontmijnen of een escalatie tegen te houden?

Op welke manier kan en zal Vlaanderen de initiatieven binnen EU- en VN-verband steunen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De situatie in Tigray is zeer ernstig en baart de Vlaamse Regering zorgen. De vooruitgang die in Ethiopië geboekt werd na de woestende burgeroorlog begin jaren tachtig, wordt sinds 4 november 2020 opnieuw tenietgedaan. Journalisten worden niet toegelaten in het gebied, dus er is geen zicht op hoeveel doden er gevallen zijn bij de gevechten en bombardementen.

De gevechten hebben geleid tot een massale vluchtelingenstroom. Mensen trekken onder meer de grens over naar Soedan, wat de precaire stabiliteit daar op zijn beurt

ook zou kunnen verstoren. Voor de omliggende landen, waaronder Soedan, bestaat er dus een reëel risico op een spill-over-effect. Ethiopië is het tweede grootste land van Afrika met 110 miljoen inwoners. Het grenst aan zes landen in de Hoorn Van Afrika, waar de situatie hoe dan ook al volatiel is. Tot nu toe werd Ethiopië beschouwd als een stabiele factor in de regio, maar nu is het land zelf in oorlog.

Er wordt door verschillende hulporganisaties gewaarschuwd voor een humanitaire ramp. Volgens de VN zouden 9 miljoen mensen afhankelijk kunnen worden van humanitaire hulp.

Volgens de laatste berichten zou het Ethiopisch leger Mek'ele, de hoofdstad van de provincie Tigray, opnieuw in handen hebben. Er is momenteel echter een groot tekort aan voedsel en medisch materiaal. Ethiopië heeft op 2 december een akkoord gesloten met de VN dat moet toelaten om humanitaire hulp naar Tigray te sturen. De gevechten hebben dus invloed op de vlotte doorstroom van humanitaire hulp tot het gebied.

De speech van de Hoge Vertegenwoordiger, Josep Borrell Fontelles, van 3 december toont aan dat de EU bezorgd is, en onderstreept heel duidelijk het belang van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten. De EU moedigt Ethiopië aan om een politieke oplossing te zoeken en moedigt dialoog aan, onder meer door het ondersteunen van de samenwerking tussen Ethiopië en de Afrikaanse Unie. Zoals gezegd, heeft de VN aangekondigd dat er een deal is bereikt met de Ethiopische regering. Dat zou onbelemmerde humanitaire toegang mogelijk moeten maken om mensen in nood te bereiken in gebieden die nu onder Ethiopische controle staan.

Vrede en veiligheid zijn thema's waar Vlaanderen binnen EU- of VN- verband weinig rechtstreekse internationale invloed op kan uitoefenen. Vlaanderen erkent dat er humanitaire noden zijn in het gebied. Mijn diensten ontvingen echter nog geen aanvraag tot steun van erkende hulporganisaties. Wel biedt Vlaanderen steun via jaarlijkse bijdragen aan het Central Emergency Response Fund (CERF), het humanitaire systeem op VN-niveau. Zo wordt er gezorgd voor een snelle, internationaal gecoördineerde respons. In 2020 bedroeg onze CERF-bijdrage 1,2 miljoen euro, op 8 december was er een nieuwe 'pledge' voor 2021 en hebben we opnieuw 600.000 euro vrijgemaakt.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Dank u wel, minister-president.

De laatste cijfers tonen inderdaad aan dat er nu al een kleine 50.000 mensen op de vlucht zijn geslagen en dat er dagelijks 1800 mensen de grens met Soedan oversteken, met alle gevolgen van dien. Het is duidelijk dat ons daar een heel grote humanitaire crisis te wachten staat. Ik ben dan ook blij te vernemen dat u in het kader van onze participatie in de VN steun hebt bijgedragen.

Nog een bijkomende vraag, die uiteraard van ondergeschikt belang is, maar toch belangrijk is voor de economische ontwikkeling en de welvaart van de lokale bevolking: hebt u er zicht op of de handelsrelaties tussen Vlaanderen en Ethiopië, die toch vrij aanzienlijk zijn, op de een of andere manier getouchéerd worden door dit conflict?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik ben blij dat er aandacht wordt besteed aan dit conflict.

Mijnheer Nachtergaele, het wringt toch wel een beetje, want u weet dat ik hierover drie weken geleden een voorstel van resolutie heb neergelegd. Dat werd tot nu toe tegengehouden door uw partij. Ik ben blij dat we uiteindelijk toch zijn kunnen landen. Ik ben blij dat u en de minister-president hier erkennen dat er echt een humanitaire ramp aan het ontluiken is. We moeten in de toekomst altijd eerst dat humanitaire

aspect voor ogen houden en we moeten geen politieke koppeling maken aan een ander voorstel. We moeten altijd naar de situatie kijken waarrond we willen werken.

Mijnheer Nachtergaele, u haalt een aantal cijfers aan en die zijn echt verontrustend. Het probleem is nog groter, want het gaat potentieel over een half miljoen mensen die in de hoofdstad Mek'ele wonen en een veelvoud daarvan in de hele regio. Het klopt dat er nu een akkoord is gesloten tussen de Ethiopische regering en de VN over internationale hulp, maar er zijn nog altijd problemen met de toegang. Ik hoop samen met u, minister-president, dat er in de praktijk ook effectief toegang zal worden verleend.

Tigray staat nu onder het bewind van de Ethiopische premier, de gevechten zijn nog altijd bezig en dat baart me toch wel zorgen. Er was al hongersnood door een zware sprinkhanenplaag die maanden geleden plaatsvond. De situatie is er dus enorm precair en ik hoop dat we met Vlaanderen een signaal kunnen geven en waar nodig een rol kunnen spelen in het belang van al de mensen daar.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Dank u, mijnheer Nachtergaele, voor deze vraag over deze schrijnende toestand waarvan we alle gevolgen vandaag nog niet kunnen overzien.

Minister-president, u haalde zelf al aan dat journalisten of waarnemers ter plaatse niet worden toegelaten. Dat wil eigenlijk zeggen dat de communicatie volledig verstoord is en dat we geen overzicht hebben. De elektriciteit, het internet, de telefoon, de wegen en de voedselvoorziening zijn afgesloten, dus eigenlijk weten we bitter weinig. We baseren ons vooral op de informatie die we ontvangen van de professoren van de universiteit in Mek'ele in Tigray.

In Kigali hebben we een FIT-kantoor (Flanders Investment & Trade). Heb u met de heer Santkin, onze vertegenwoordiger daar, al contact gehad? Kan hij wat licht werpen op de humanitaire noden van de bevolking ter plaatse?

U wees erop dat de humanitaire organisaties het heel moeilijk hebben om toegang te verkrijgen. Ik weet dat er een aantal konvooien worden voorbereid. Kunt u met uw federale collega, minister Kitir, een gesprek aangaan om proactief al bepaalde stappen te zetten in plaats van vragen om steun af te wachten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik wil toch ook vermelden dat we op dit moment twee ontwikkelingsprojecten in de regio Tigray hebben lopen. Het ene is een WASH-project (water, sanitation, and hygiene) dat getrokken wordt door de Universiteit Gent (UGent), samen met het Rode Kruis en Ingenieurs Zonder Grenzen en gefinancierd wordt in het kader van het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling (VPWvO). Dat project zou normaal op het einde van de volgende maand aflopen, maar op dit moment hebben we dus geen informatie over de toestand op het terrein. Het andere project van de vzw EthioTrees gaat over ecosystemen en watermanagement en loopt in samenwerking met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en de Plan Vivo Foundation, en wordt gefinancierd door het Departement Omgeving. Dat project kadert in de internationale klimaatfinanciering en verkeerde in de opstartfase.

Via het FIT heb ik nog geen informatie gekregen. We zullen die misschien opvragen. Ethiopië is een immens land. In deze regio zijn we eerder aanwezig met ontwikkelingsprojecten, maar volgens mij heeft het conflict niet veel invloed op onze handelsrelaties met Ethiopië. Ik zal contact laten leggen met onze FIT-vertegenwoordiger om de situatie daar uit eerste hand te kunnen vernemen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Ik ben blij dat de ongerustheid over het conflict in Afrika en Ethiopië breed gedragen wordt. Dat is de beste garantie om alles op de radar te houden en internationale acties te faciliteren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Vlaamse inbreng in de conferentie over de toekomst van Europa – 896 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, eind 2019 gaven de Franse en Duitse regeringen samen een aanzet voor een conferentie over de toekomst van Europa. Het achterliggende idee was dat de Europese Unie (EU) zich moet bezinnen over een aantal centrale vraagstukken die de toekomst van het Europees project zullen bepalen. Oorspronkelijk zou de conferentie reeds in mei 2020 hebben plaatsgevonden, maar door de coronacrisis werd deze uitgesteld. Op 15 juni 2020 nam het Europees Parlement een resolutie aan waarin het de Raad opriep om na de zomer van 2020 zo snel mogelijk werk te maken van de organisatie van de conferentie. De Europese parlementsleden stellen dat ze de burger maximaal centraal willen stellen in de discussies en dat de conferentie op een open en transparante manier haar werk moet uitvoeren.

Ondertussen werd er echter heel wat achterkamerpolitiek gevoerd, met name over wie de conferentie zal mogen voorzitten. De socialistische, sociaaldemocratische en liberale fractie in het Europees Parlement eisten alle drie het voorzitterschap van de conferentie op. De meest in het oog springende figuur was de liberale Euro-federalist Guy Verhofstadt. Het werd echter al snel duidelijk dat de lidstaten niet bepaald stonden te springen om de heer Verhofstadt en zijn radicale Euro-federalistische ideeën de conferentie te laten beheersen. Er zijn zelfs geruchten dat men de kandidatuur van Guy Verhofstadt naar voren heeft geschoven om zijn kandidatuur nadien ten gunste van een andere kandidaat af te schieten. Momenteel zou dan ook Helle Thorning-Schmidt, sociaaldemocrate en voormalig Deens premier, koploper zijn om het voorzitterschap in de wacht te slepen.

Heeft de Vlaamse Regering reeds een voorkeur laten blijken voor één van de mogelijke kandidaten voor het voorzitterschap? Zijn er kandidaten die de Vlaamse Regering absoluut niet aan het roer zou willen zien staan? Het is misschien een delicate vraag, maar ik wil ze toch stellen.

Hoe belangrijk zal de rol van de voorzitter van de conferentie zijn? Wat zullen zijn of haar bevoegdheden zijn en hoe kan de voorzitter de onderwerpen beïnvloeden?

Welke thema's zou de Vlaamse Regering graag tijdens de conferentie over de toekomst van Europa aan bod zien komen? Zijn er bepaalde thema's die u belangrijker acht voor Vlaanderen dan andere?

Hoe zult u verzekeren dat Vlaanderen een autonome stem heeft en niet enkel intra-Belgisch en achter gesloten deuren input kan geven in de debatten die gevoerd worden op de conferentie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: De Vlaamse Regering wordt niet rechtstreeks gevat over de keuze voor een mogelijke kandidaat. Die keuze maakt deel uit van de lopende interinstitutionele onderhandelingen. Voor de Vlaamse Regering is het belangrijk dat de voorzitter van de conferentie zo objectief en onafhankelijk mogelijk te werk kan gaan. De conferentie moet een inclusief proces zijn, waarbij de Europese instellingen en de lid- en deelstaten op gelijke voet staan en gelijk betrokken zijn. Tot slot pleit Vlaanderen voor een kostenefficiënte structuur.

U vraagt naar de rol van de voorzitter. Daarvoor moeten we de gezamenlijke positie afwachten die de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement in een gezamenlijke verklaring zullen bekendmaken. Deze verklaring zal de finale managementstructuur, de timing en het toepassingsgebied vastleggen. Dit zal ook een akkoord over het voorzitterschap omvatten.

In afwachting van de gezamenlijke verklaring is het nog niet duidelijk hoe de conferentie er precies zal uitzien. De focus vanuit de Vlaamse Regering ligt vooral op de inhoud van de beleidsdoelen van de EU, eerder dan op grote institutionele vraagstukken.

Wat zijn de grote Europese uitdagingen? Wat verwachten de burgers van de EU? De vraag is niet meer of minder EU, maar een betere EU. Om die beleidsvragen te beantwoorden, moet eenheid in verscheidenheid het leidend principe vormen. Ik verwijs hiervoor naar het Vlaamse regeerakkoord.

De inhoudelijke thema's die volgens de Vlaamse Regering aan bod moeten komen, zijn welvaart, veiligheid, migratie, innovatie, duurzaamheid en sociale dumping. De autonome regio's moeten als een thema een belangrijke plaats in de conferentie krijgen. We verzetten ons wel tegen de mogelijkheid van grote institutionele hervormingen, zoals de Europese Raad en de Europese Commissie ook hebben bepaald.

Wat de autonome stem betreft, juicht de Vlaamse Regering de bottom-up, een inclusieve en participatieve aanpak van het initiatief ten zeerste toe. Het is belangrijk dat de deelstatelijke, regionale en lokale autoriteiten rechtstreeks bij de vormgeving en de uitwerking van de conferentie worden betrokken. Ik verwelkom dan ook de positie van de Europese Commissie en het Europees Parlement hierover. De drie instellingen onderschrijven het belang van de betrokkenheid van nationale parlementen. Naar analogie met ons institutioneel model omvat dit ook de deelstaten. Het Belgische nationale parlement omvat niet enkel het Federaal Parlement, maar ook alle parlementen van de gewesten en de gemeenschappen.

De conferentie moet wel trouw blijven aan de representatieve en democratische werking van de EU. Vlaanderen kiest voor een EU die werkt en die zich focust op de domeinen waarop ze een meerwaarde kan bieden, met respect voor de principes van eenheid in verscheidenheid, subsidiariteit, proportionaliteit en regionale autonomie. We willen deze aspecten in het debat zeker naar voren brengen. We zullen er ook alles aan doen om ervoor te zorgen dat de Vlaamse belangen voldoende in rekening worden gebracht.

Recent is een initiatief met een 24-tal regio's op gang gekomen. Dat is gebeurd nadat ik de Catalaanse minister van Buitenlandse Zaken heb ontmoet. Die 24 regio's, waaronder Beieren, hebben de Europese Commissie en de Europese Raad een gemeenschappelijk schrijven gestuurd om te vragen bij de verdeling van het herstellfonds rekening te houden met de regionale autonomie. Het zou interessant zijn met de regio's die hieraan willen meewerken eenzelfde initiatief te nemen met betrekking tot de conferentie over de toekomst van Europa. Dat moet niet door middel van een federale structuur gebeuren. We kunnen met veel regio's samen op de conferentie wegen. Dat initiatief moet nog worden vormgegeven. Aangezien het andere initiatief redelijk vlot is verlopen, heb ik hier goede hoop op.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord dat heel veel informatie bevat. Ik zal het zeker nog eens nalezen, want ik denk dat het nuttige accenten legt. Ik ben natuurlijk blij met verschillende aspecten. Ik weet dat de Vlaamse Regering niet rechtstreeks wordt gevat, maar volgens u moet de voorzitter van de conferentie zo neutraal mogelijk zijn. Ik neem daar akte van en sta daar uiteraard ook achter. We hebben zeker geen nood aan polariserende figuren. Ik heb er in mijn vraagstelling op zijn minst al een genoemd. Ik hoop dat u deze discussie actief zult ondersteunen. Ik ga ervan uit dat u dit zult doen, want dat ligt in het verlengde van uw antwoord.

Ik ben blij dat migratie en sociale dumping een prominente rol spelen als voor Vlaanderen belangrijke thema's die u aanhaalt om voor bespreking in aanmerking te laten komen. Ik ben eveneens blij dat u er de nadruk op legt dat de deelstaten deel uitmaken van wat voor de EU een nationaal parlement is. Dit is soms te zeer onderbelicht en we moeten elk moment grijpen om dit te blijven benadrukken. Er zijn veel zaken waarvoor het Vlaams Parlement bevoegd is. De EU mag weten dat ze zich tijdens een dergelijke conferentie ook rechtstreeks tot ons moet wenden.

Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal het zeker nog eens nalezen. Bepaalde elementen zullen allicht in verdere discussies weer aan bod komen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Mijnheer Deckmyn, het zal u niet verbazen dat ik toch even reageer op de stellingname in uw vraag om uitleg. Volgens u staan de lidstaten niet te springen om de heer Verhofstadt tot voorzitter te benoemen, maar dat moet enigszins worden genuanceerd. Het is evident dat heel wat lidstaten maar al te graag iemand uit hun eigen land of van hun eigen nationaliteit als voorzitter zien. Die persoon moet neutraal zijn, maar moet wel een zekere sturing of een aantal accenten in het debat brengen. Heel wat kandidaten zijn in de running, zoals de gewezen Finse premier Stubb, de gewezen Duitse minister van Buitenlandse Zaken Fischer, de Italiaanse liberale Emma Bonino of de Europese brexit-onderhandelaar Michel Barnier. Die gesprekken lopen nog volop.

Minister-president, ik wil benadrukken wat u ook hebt gezegd. De inhoud is belangrijk. Het gaat om de toekomst van de EU en om hoe we verder kunnen gaan om een betere EU te maken. Mijn fractie ondersteunt dit allemaal. Ook de heer Verhofstadt wil een efficiëntere EU, zeker met betrekking tot het extern optreden. We moeten ons als een sterke geopolitieke macht opstellen, sterke buitengrenzen hebben en de mensenrechten hoog op de agenda plaatsen. Ik denk dat we op dat vlak op dezelfde lijn zitten en ons niet op bepaalde personen moeten focussen. We moeten de toekomst van de EU duidelijk in kaart brengen en we moeten bijsturingen aanbrengen. U hebt op het einde aangehaald dat er voor de regio's een mogelijkheid zou zijn om hierbij te worden betrokken. Vlaanderen heeft op dat vlak heel wat te bieden.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw heel uitgebreid antwoord. We hebben het in deze commissie al eerder gehad over de conferentie, die ten gevolge van COVID-19 maanden is uitgesteld. Het is tot nu toe nog altijd niet zeker wanneer ze zal starten.

Belangrijker dan de discussie over wie de voorzitter wordt, is dat het om de inhoud moet gaan. Los daarvan, denk ik dat een voorzitter die al duidelijk stelling heeft ingenomen over de richting die hij wil uitgaan in mijn ogen niet de meest geschikte conferentievoorzitter zou zijn. Het moet echter vooral om de inhoud gaan. Het is een goede zaak dat Vlaanderen al afspraken heeft gemaakt om een gelijkaardig standpunt in te nemen als andere deelstaten of regio's in de EU. We mogen niet uit het oog verliezen dat Vlaanderen als deelstaat exclusieve bevoegdheden heeft.

We zitten rechtstreeks aan de tafel van de Europese Raad en we hebben rechtstreeks toegang tot de Europese instellingen. Ik wil nogmaals wijzen op een principe dat u bijzonder goed kent, namelijk de Belgische verklaring bij het Verdrag van Lissabon. Voor bepaalde bevoegdheden staan de deelstaten op hetzelfde niveau als de federale overheid. Als de nationale parlementen een rol moeten spelen, moeten de deelstaatparlementen hier met betrekking tot hun exclusieve bevoegdheden bij worden betrokken.

Wat de inhoud betreft, hebt u een correcte opsomming gemaakt. Het gaat om welvaart, veiligheid, migratie, de versterking van de buitengrenzen en Frontex, maar wat voor Vlaanderen enorm belangrijk is, is de innovatie, de duurzaamheid en de sociale dumping. Voor mij is dat een versterking van de interne markt. Ik heb er alle vertrouwen in dat de Vlaamse Regering dat ten gronde zal opvolgen.

Wat de EU doet, moet volgens het principe 'less is more' gebeuren. De EU moet dan minder, maar betere bevoegdheden hebben. U hebt naar bijkomende bevoegdheden of een overdacht van bevoegdheden naar de EU verwezen, maar de bevoegdheden die de EU nu heeft, moeten verder wordt versterkt en verdiept. We moeten ervoor zorgen dat op een efficiëntere manier kan worden gewerkt.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik denk niet dat mij nog bijkomende vragen zijn gesteld, maar ik wil nog iets over het voorzitterschap zeggen. Als we in politieke middens een voorzitter zoeken, zullen we nooit een neutraal iemand vinden. De vraag is of iemand de capaciteit heeft om zich als voorzitter neutraal op te stellen. Iedereen die tot een politieke partij of stroming behoort, heeft hopelijk een duidelijke visie op waar de EU naartoe moet, maar de persoon in kwestie moet hier afstand van kunnen nemen en moet objectiviteit in zijn taakinvulling opnemen. Als we iemand willen die totaal geen mening over de EU heeft, weet ik niet of we een sterke voorzittersfiguur zouden krijgen. Dit is echter zuiver theoretisch.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik voel me bijzonder aangesproken door uw theoretisch model.

Mevrouw Talpe, het siert u dat u uw partijgenoot verdedigt, maar het is een publiek geheim dat de heer Verhofstadt een sneuvelkandidaat is. Ik heb op verschillende fora kunnen lezen dat hij een zo uitgesproken profiel heeft dat hij door veel mensen niet kan worden aanvaard. De inhoud is uiteraard belangrijker dan de voorzitter, maar het is juist dat iedereen een bepaalde kleur heeft. Anders zou hij niet in de politiek zitten en in bepaalde fora zijn ding doen. Die voorzitter moet dan natuurlijk geen uitgesproken profiel hebben, maar moet veeleer vanuit een bepaalde invalshoek een concessiefiguur zijn. Dat is het punt dat ik wil maken.

Zoals ik heb gezegd, hoop ik dat de Vlaamse Regering zich tijdens het debat over de toekomst van de EU actief inhoudelijk kan profileren. Zeker in onze specifieke situatie, heeft Vlaanderen daar als deelstaat zeker een plaats. We moeten inhoudelijk zeker aan dit debat deelnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de impact van de coronapandemie op het beleid voor de ontwikkelingssamenwerking – 919 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, ik verwijs naar het rapport van de Verenigde Naties (VN) waaruit blijkt dat de behoefte aan noodhulp volgend jaar zeer sterk zal toenemen. Het gaat om maar liefst 235 miljoen mensen, een bijzonder grote stijging met 40 procent in vergelijking met vorig jaar. Die stijging is bijna volledig toe te schrijven aan de pandemie waarin we ons bevinden. De stijging van de voedselprijzen, de sluiting van de scholen en de onderbreking van de vaccinatieprogramma's hebben een grote impact op de landen waar het voorheen ook al moeilijk ging. In veel ontwikkelingslanden worden nu echt stappen terug gezet. Die achteruitgang zal nefaste gevolgen hebben en tot nog meer geweld en nog grotere migratiestromen leiden.

Wat ook alarmerend is, is dat in het rapport op meerdere plaatsen de dreiging van een terugkeer van de hongersnood wordt vastgesteld. Het aantal mensen dat daarvoor wordt getroffen, zou tegen het eind van dit jaar tot 270 miljoen kunnen stijgen, een stijging met 82 procent ten opzichte van de periode voor de pandemie. Landen in staat van oorlog, zoals Syrië en Jemen, worden hard getroffen, maar het gaat ook om Congo, Afghanistan, Ethiopië en Burkina Faso.

Minister-president, naar aanleiding van het rapport heeft de VN een oproep gelanceerd om ruim 35 miljard euro op te halen om de ergste nood te lenigen. Ik zou u hierover enkele vragen willen stellen.

Vlaanderen werkt voor zijn ontwikkelingssamenwerkingsbeleid samen met drie Afrikaanse partnerlanden, namelijk Zuid-Afrika, Mozambique en Malawi. Hoe is de situatie daar op dit moment?

Op 20 oktober 2020 heeft de VN al een internationale donorconferentie over humanitaire hulp voor de Sahelregio gehouden. Hebt u weet van een nieuwe donorconferentie naar aanleiding van dit rapport?

Heeft dit rapport een impact op het algemeen Vlaams ontwikkelingssamenwerkingsbeleid? Worden op dit vlak eventueel initiatieven gepland? Hoe zult u de Vlaamse aanpak van de ontwikkelingssamenwerking met de bevoegde federale minister coördineren?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In Zuidelijk Afrika werd vooral Zuid-Afrika sterk getroffen door de corona-epidemie. De directe impact op de gezondheid in Malawi en Mozambique is eerder beperkt, maar uiteraard zijn er ook in deze landen grote indirecte gevolgen op sociaal en economisch vlak.

Op 11 november 2020 kondigde de Zuid-Afrikaanse president Ramaphosa verdere versoepelingen aan van de Zuid-Afrikaanse lockdown. Op 3 december echter heeft de president een nieuwe toespraak gegeven en is Nelson Mandela Bay, waarin de stad Port Elizabeth ligt, opnieuw onder een verstrengde lockdown gesteld, aangezien het aantal gevallen daar zorgwekkend stijgt. Men heeft een vervroegde avondklok, beperkte bijeenkomsten en een beperkte alcoholverkoop opgelegd. De rest van het land blijft voorlopig op niveau 1 van de lockdown, maar iedereen wordt

aangemaand om zich strikt aan de maatregelen te houden, vooral met de decembervakantie in het vooruitzicht. Eergisteren waren er meer dan vierduizend nieuwe gevallen en dat is het hoogste aantal in weken. Zuid-Afrika gaat dus gestaag richting een tweede golf.

In Mozambique stabiliseert het aantal nieuwe gevallen tot honderd per dag en het aantal doden beperkt zich tot gemiddeld één per dag. Er is hier dus, ook na de versoepeling en het openen van de grenzen en afschaffen van de quarantaine sinds begin november, voorlopig geen nieuwe piek vast te stellen, wel een stabilisering. Het land kent op dit moment wel een toename van de noden als gevolg van de veiligheidssituatie in Cabo Delgado. Het Global Humanitarian Overview 2021 voorziet in een actieplan ten belope van 254,4 miljoen dollar voor 2021 voor deze provincie.

In Malawi duikt het aantal nieuwe gevallen per dag onder de vijf en zijn er geen nieuwe dodelijke slachtoffers vastgesteld tijdens de afgelopen dagen.

De projecten van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zijn tijdens de coronapandemie blijven lopen, weliswaar met hier en daar wat vertraging omdat sommige activiteiten niet konden plaatsvinden als gevolg van de coronamaatregelen in de partnerlanden.

Dan is er uw vraag over de internationale donorconferentie. Het betreft hier twee verschillende zaken: enerzijds zijn er de donorconferenties en anderzijds is er het recente VN-rapport.

Donorconferenties worden ad hoc georganiseerd door een VN-lidstaat die door middel van een ministeriële conferentie de aandacht wil vestigen op een specifieke noodsituatie, zoals de humanitaire conferentie die Denemarken samen met Duitsland, de Europese Unie (EU) en de VN organiseerde rond de hongersnood in de Sahel-regio. Vlaanderen nam niet rechtstreeks deel aan die conferentie, maar kende naar aanleiding van de internationale oproep 160.000 euro toe aan het Wereldvoedselprogramma of World Food Programme (WFP) van de Verenigde Naties in Burkina Faso voor dringende voedselhulp. Vlaanderen werkt al vele jaren samen met het WFP en is een betrouwbare partner in de wereldwijde strijd tegen honger. Het WFP mocht hiervoor recent de Nobelprijs voor Vrede in ontvangst nemen.

Vlaanderen neemt wel deel aan de jaarlijkse pledge-conferentie van het Central Emergency Response Fund (CERF). Vlaanderen zal vandaag, dus op 8 december 2020, 600.000 euro of 36 procent van ons humanitair budget aan het CERF toewijzen, zodat de fondsen snel en effectief kunnen worden ingezet als antwoord op de wereldwijde noden.

Wat het VN-rapport of het Global Humanitarian Overview 2021 betreft: het Bureau voor de coördinatie van humanitaire zaken van de VN lanceert jaarlijks een overzicht van alle humanitaire plannen wereldwijd van de VN-organisaties voor het komende jaar. Alle humanitaire actieplannen in 56 getroffen landen samen zouden 35 miljard dollar bedragen. Dit rapport is op zichzelf een instrument voor de fondsenwerving van de VN. Het is niet zo dat hierop standaard een internationale donorconferentie volgt. Wel geeft dit aan de donoren een overzicht van mogelijke humanitaire investeringen voor het volgende jaar.

Heeft dit rapport een impact op het Vlaamse beleid? Omdat dit een rapport betreft over de humanitaire noden wereldwijd, ga ik ervan uit dat u met deze vraag naar de impact op ons beleid op het vlak van humanitaire actie peilt en niet naar de Vlaamse bilaterale ontwikkelingssamenwerking met onze partnerlanden. Zoals vermeld in de Beleidsnota Buitenlands Beleid onderzocht ik de mogelijkheid om het budget voor humanitaire acties te verhogen. Aan het budget van 1,479 miljoen euro voegde ik 200.000 euro toe, dat vanaf 2021 jaarlijks beschikbaar zal zijn voor humanitaire noden.

Ook de manier waarop we onze middelen inzetten, bepaalt onze impact. We zetten waar mogelijk in op acties die deel uitmaken van geconsolideerde actieplannen van de VN. Door deze coördinatie gaan middelen naar de hoogste noden en kan dubbele financiering vermeden worden.

Vlaanderen zet in op de structurele ondersteuning en versterking van de humanitaire sector in zijn partnerlanden Mozambique en Malawi. Dankzij de jaarlijkse bijdrage van 600.000 euro aan het CERF zijn de middelen reeds globaal beschikbaar voor een zeer snelle respons wereldwijd.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zorgt voor coördinatie met alle internationale donoren die actief zijn in de partnerlanden en in dezelfde interventiesectoren. Zo loopt nu al heel wat jaren een groot deel van de Vlaamse financiering in Malawi en Mozambique via donorfondsen, waarin de sectorale steun van andere donoren op elkaar en op de noden van het partnerland wordt afgestemd.

Alleen partnerland Mozambique is een gezamenlijk partnerland van de Vlaamse en de federale ontwikkelingssamenwerking. De interventiesector verschilt echter: Vlaanderen zet in op gezondheid en de federale overheid op duurzame energie en water. Bij de uitvoering van elkaars respectievelijke ontwikkelingsprojecten is er dus geen coördinatie aangewezen. Wel is het zo dat de Vlaamse en federale collega's in hetzelfde kantoor zijn gehuisvest, waardoor er regelmatig informatie-uitwisseling mogelijk is. Ook is het zo dat het Belgisch Ontwikkelingsagentschap Enabel betrokken is bij de uitvoering van een aantal Vlaamse projecten. Het spreekt voor zich dat de coördinatie bij die projecten maximaal is.

Voor het beleid op het vlak van humanitaire acties geldt eveneens de vaststelling dat we deel uitmaken van de internationale respons. De coördinatie verloopt op dat niveau en gebeurt op basis van gemeenschappelijke nodeninschattingen waarop donoren kunnen intekenen. De noden zijn zo groot dat we onmogelijk met onze financiering in elkaars vaarwater kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord op mijn vragen over de situatie in onze partnerlanden en ook ruimer, over ons beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. Ik denk dat we met deze pandemie duidelijk gezien hebben wat de impact op de gezondheidszorg is. Bij ons is het al erg, laat staan in de landen die op dat vlak al enorm veel problemen hadden of een minder ontwikkeld gezondheidssysteem hebben. Ik denk dat we daar met Europa zeker een rol in moeten spelen, maar ook met Vlaanderen. Die rol is weliswaar veel minder groot dan wat we met een groter geheel kunnen doen.

Het is goed om te horen dat, met uitzondering van Zuid-Afrika, de besmettingen toch onder controle blijven. Ik hoop dat deze toestand zo blijft, want we weten hoe het plots kan veranderen. We moeten zeker de vinger aan de pols houden.

Ik ben ook blij dat u in extra budget voorziet. Zoals u al aanhaalt, is het belangrijk hoe we dit zullen inzetten. We moeten dat zo effectief mogelijk en structureel doen. Ik volg u daar ook in zodat we geen dubbele financiering van bepaalde projecten krijgen.

Over Mozambique zegt u dat dat het enige land is waar we samen met het federale niveau aan zet zijn. Wij zetten in op gezondheidszorg en het federale niveau op duurzaamheid en water. Er is volgens u geen echte coördinatie nodig, maar ik hoop dat er toch een zeker overleg is of dat de twee niveaus elkaar op de hoogte houden van wat er speelt en elkaar op de aandachtspunten van hun respectievelijke thema's wijzen.

Er zijn in Afrika ook Vlaamse hulpverleners aan het werk. Hebt u zicht op hun gezondheidstoestand? Kunnen zij zich voldoende tegen het virus beschermen? Krijgen

zij indien nodig ook hulp als ze besmet zijn? Ik weet niet of u zicht hebt op hun situatie? Europa is bezig met het aankopen van vaccins en het bepalen van een vaccinatiestrategie. In hoeverre zullen hiervoor Vlaamse middelen worden aangewend?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Bedankt mevrouw Talpe voor de heel boeiende vraag en u, minister-president, voor het heel uitgebreide antwoord.

Het is correct dat de zwaksten in de samenleving het hardst getroffen worden door de coronapandemie. Dat is niet alleen bij ons het geval, maar ook in de ontwikkelingslanden. Het rapport van de VN, waar mevrouw Talpe en u naar verwijzen, bevestigt waar de verschillende niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en internationale hulporganisaties al een hele tijd voor waarschuwen. In eigen land gaat de aandacht naar de bestrijding van de pandemie en dat is te begrijpen, maar daardoor dreigt de aandacht voor de situatie in de ontwikkelingslanden wat te verzwakken.

Er zijn wel een aantal landen die al initiatieven hebben genomen. Nederland heeft eenmalig in een extra bedrag van 500 miljoen euro voorzien om de ontwikkelingslanden in hun strijd tegen COVID-19 te ondersteunen.

Zuid-Afrika is een partnerland van Vlaanderen en een van de zwaarst getroffen Afrikaanse landen. Ik heb door een hapering in mijn internetverbinding niet uw hele antwoord kunnen horen en misschien hebt u hier al op geantwoord: voorziet Vlaanderen nog in extra middelen om partnerland Zuid-Afrika bij te staan omdat dat het zwaarst getroffen is? We moeten uiteraard een dubbele financiering van bestaande projecten vermijden, maar is extra financiering via de Wereldvoedselprogramma's, donorconferenties of pledge-conferenties mogelijk? Ik heb begrepen dat er via die laatste al 600.000 euro budget voorzien is. Zal er daarnaast nog iets extra's gebeuren voor Zuid-Afrika? Kunt u ook nog toelichten hoeveel van die 600.000 euro naar onze partnerlanden gaat en of dit ten koste gaat van eerdere engagementen die we met hen zijn aangegaan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb geen informatie over de gezondheidstoestand van de hulpverleners. U zou kunnen zeggen dat geen nieuws goed nieuws is, maar ik heb er geen informatie over. Het zal alleszins niet zo zijn dat er een massaal gezondheidsprobleem is, want dan zouden we dat wel vernomen hebben.

Voor de vaccins is het zo dat we ingeschreven zijn in een Europees aankoopprogramma. Dat wordt op Europees niveau gebundeld omdat grotere blokken wereldwijd aankopen. Ik denk dat er ook zo'n blok van Afrikaanse landen is dat voor Afrika de aankopen doet. Daar is op zich geen overdracht.

Op dit moment hebben we onvoldoende vaccins toegezegd gekregen om alle Vlamingen voor de zomer te vaccineren, want men moet iedereen tweemaal vaccineren. Alle vaccins die nu zouden worden erkend, vergen een dubbele vaccinatie. Wij hebben op dit moment ruimschoots onvoldoende vaccins om de Vlamingen te vaccineren.

Mijnheer Van de Wauwer, die 600.000 euro gaat net niet naar de partnerlanden. Je hebt dus enerzijds de fondsen voor onze drie partnerlanden, maar die 600.000 euro wordt in het fonds van de VN gestort zodat dat geld kan gebruikt worden voor landen waar supplementaire humanitaire noden zijn en snel ter plaatse kan worden ingezet. Als er een bijkomende ramp in een van onze drie partnerlanden gebeurt, dan komt het geld daarvoor ook uit dat fonds. Je hebt dus enerzijds die pledge en anderzijds de programma's die we voor onze partnerlanden voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Bij ons was er lange tijd een groot tekort aan persoonlijk beschermingsmateriaal, dus ik kan me goed voorstellen dat er zich bij de Vlaamse hulpverleners in Afrika zeker problemen voordoen. Ook daar zullen ze tekorten hebben. Daarom wil ik mijn bezorgdheid uitdrukken voor iedereen die daar zorg verleent, niet alleen mensen uit Vlaanderen, maar voor hulpverleners uit de hele wereld. We moeten toch zorgen dat er voldoende materiaal voor hen aanwezig is. Ik geef het even mee en ik heb mijn bezorgdheid overgemaakt.

U zegt dat we onvoldoende vaccins voor alle Vlamingen hebben, maar dat is een beetje buiten de scope van mijn vraag. Dat is absoluut geen goed nieuws, maar dat betekent dat het voor de ontwikkelingslanden nog veel dramatischer zal zijn.

Minister-president Jan Jambon: Daar ben ik het echt niet mee eens. Dat is niet waar. Die aankopen gebeuren eerst door de grote wereldblokken en de producenten verdelen het product ook onder de grote wereldblokken. Er is een Europese aankoop gebeurd, maar er zijn er ook andere. Als ik goed ben ingelicht, hebben de Afrikaanse landen ook een aankoop gedaan. Ik ben het er niet mee eens dat ze ginder noodzakelijkerwijze minder zullen krijgen.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik bedoel niet zozeer dat ze minder zullen krijgen, maar dat de uitrol van de manier waarop de vaccins bij de mensen geraken een groter issue zal zijn. Alleen al de uitgestrektheid van de omgeving is een uitdaging. Dat het gezondheidssysteem daar minder ontwikkeld is dan bij ons, zal hen zeker ook parten spelen.

Op basis van het rapport heb ik vandaag aan de alarmbel getrokken, maar ik stel vast dat alle commissieleden die bezorgdheid delen. We zullen dit verder opvolgen. Ik ben in elk geval blij dat de projecten blijven lopen en we hiervoor een bijkomend budget uittrekken. Het belangrijkste is dat we nu de vinger aan de pols houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de politiek-economische diplomatieke samenwerking met Zuid-Afrika en de discriminatie van de blanke bevolking – 921 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, we blijven in zuidelijk Afrika. In 2021 gaat het laatste jaar van de landenstrategienota 2017-2021 in. Vanaf 2021 zal de samenwerking met het land worden geheroriënteerd van een ontwikkelings-samenwerking naar een politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin. We hebben het er naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen en andere vragen om uitleg al verschillende malen over gehad. De samenwerking zal dan geen beroep meer doen op de middelen voor ontwikkelingssamenwerking.

Er bereikt ons echter al enkele jaren een constante stroom van verontrustende berichten uit Zuid-Afrika. Zo blijven de 'plaasmoorde', de roofovervallen op meestal blanke boeren, reeds jaren onderbelicht. Met die moorden gaan verkrachtingen en martelingen gepaard. Dit blijft een reusachtig probleem. De sadistische wijze waarop de 'plaasmoorde' worden uitgevoerd, wijst op een onderliggende haat en politieke motivering van de daders. De Zuid-Afrikaanse overheid weigert overigens de cijfers met betrekking tot de 'plaasmoorde' afzonderlijk bij te houden.

Er zijn steeds meer politieke organisaties en partijen in Zuid-Afrika die zich schuldig maken aan opruiende taal en zelfs aan het rechtstreeks oproepen tot geweld tegen de blanke bevolking van het land. Zo is de oprichter van de Economic Freedom Fighters in 2011 nog veroordeeld voor het zingen van het fascistische 'Shoot the boer'. Ook het probleem van 'hate speech' op sociale media jegens de blanken in Zuid-Afrika wordt bij ons grotendeels genegeerd.

Minister-president, de coronacrisis lijkt de discriminatie in Zuid-Afrika nog te hebben aangescherpt. De pandemie leidde tot een afkondiging van de noodtoestand en zorgde voor enorm veel economische schade. U hebt er naar aanleiding van de vorige vraag om uitleg naar verwezen dat het er in Zuid-Afrika erg aan toe gaat. Heel wat gezinnen lijden onder de economische malaise en 47 procent van de bevolking heeft gesteld financieel niet rond te komen om elke maand voldoende eten in huis te halen. Ik vind het bijzonder dat heel wat individuen en organisaties beweren dat de overheid systematisch hulp onttrekt aan organisaties die maaltijden en voedselpakketten verstrekken aan een te blank publiek.

Bent u op de hoogte van de discriminatie jegens de blanken in Zuid-Afrika? Is deze discriminatie en het anti-blank racisme volgens u structureel en tijdens de coronacrisis toegenomen?

Zal de problematiek van de 'plaasmoorde' en de discriminatie van de blanke boeren een rol spelen in de heroriëntatie naar politiek-economische samenwerking in 2021? Dat is een belangrijke vraag.

Hebt u tijdens deze legislatuur al een onderhoud met de afgevaardigde van de Zuid-Afrikaanse Regering gehad? Hebt u toen geïnformeerd naar de discriminatie van de blanke Zuid-Afrikaanse bevolking? Zo neen, bent u bereid dat bij de volgende gelegenheid te doen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, de 'plaasmoorde' of 'farm attacks' zijn in Zuid-Afrika opnieuw sterk op de voorgrond gekomen na de moord op de jonge witte boer Brendin Horner op 1 oktober 2020. Die moord heeft de raciale spanningen in Zuid-Afrika opnieuw hoog doen oplopen en er zijn opnieuw hevige protesten uitgebroken aan het gerechtsgebouw en tegen de politie.

De witte Afrikanerboeren spreken van een genocide die bedoeld zou zijn om de witte landbouwers te verdrijven, maar de officiële misdaadcijfers spreken dit tegen. In een van zijn wekelijkse open brieven heeft president Ramaphosa erop gewezen dat de meeste slachtoffers van geweld in rurale gebieden arme zwarte mensen zijn. Statistisch gezien loopt een blanke boer minder kans om te worden vermoord dan de gemiddelde Zuid-Afrikaan. Ik weet niet of we van een witte genocide kunnen spreken. Elke moord is natuurlijk een moord te veel. Daar zeg ik niets over. Zuid-Afrika is een functionerende rechtsstaat en de 'plaasmoorde' zijn een van de vele uitdagingen die het politieke en gerechtelijk apparaat moeten aanpakken. Het Zuid-Afrikaans gerecht heeft verklaard de misdaden verder te onderzoeken.

De problematiek van de 'plaasmoorde' zal de heroriëntatie naar een politiek-economische samenwerking niet tegenhouden. Zoals de term zegt, gaat het dan om een politiek-economische samenwerking en moeten dergelijke thema's aan bod komen. Onze relatie met Zuid-Afrika zal niet langer een ontwikkelingshulprelatie zijn, maar zal een volwassen politiek-economische samenwerking zijn. De thema's waarover in deze commissie en overal vragen worden gesteld, zullen deel uitmaken van de politieke samenwerking die we met Zuid-Afrika willen. Dat er 'plaasmoorde' plaatsvinden, betekent echter niet dat we die politieke samenwerking niet aangaan. Integendeel, een politieke samenwerking biedt ons de mogelijkheid om zaken waarbij we ons vragen stellen bespreekbaar te maken.

Op 22 oktober 2020 heb ik langs digitale weg een onderhoud met de zaakgelastigde van Zuid-Afrika gehad. We hebben onder meer de lopende landenstrategienota 2017-2021 en de overgang naar een sterke politiek-economische diplomatieke samenwerking besproken. Ook de COVID-19-crisis is aangehaald. Hoe kan het ook anders? De kwestie van de 'plaasmoorde' is niet aan bod gekomen. We volgen de toestand op en we zullen hierover bij de volgende gelegenheid zeker van gedachten wisselen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik was even in de war omdat u over wit in plaats van over blank hebt gesproken. Misschien is dat politiek correcter. Ik weet het niet. Ik heb het liever over de blanke bevolking, want wit vind ik zeer neutraal.

U hebt gesteld dat de meeste slachtoffers van geweld zwarten zijn. Het zou er nog aan mankeren. Zij zijn de grootste bevolkingsgroep in Zuid-Afrika. Ze zijn ruimschoots in de meerderheid en indien er dan meer blanken het slachtoffer van gewelddelicten zouden zijn, zou dat niet uit te leggen vallen. Ik vind het geen argument dat de meeste slachtoffers van geweld zwarten zijn. Die 'plaasmoorde' zijn geen gewelddelicten, maar specifiek racistisch gemotiveerde moorden. Dat is de aard van mijn vraag om uitleg. Ik vind dat dit hier duidelijk mag worden gesteld.

Dat mag trouwens ook gebeuren tijdens uw besprekingen met de mensen van de Zuid-Afrikaanse ambassade of met de Zuid-Afrikaanse zaakgelastigde. Ik heb vernomen dat u dat vorige keer niet hebt gedaan. Ik vind dat een gemiste kans. U bent het engagement aangegaan om dat in het vervolg wel te doen. Ik hoop dat dit zal zijn gebeurd de volgende keer dat ik u hierover een vraag om uitleg stel.

Ik vind dat u die zaak bespreekbaar moet maken. U hebt met de samenwerkingsakkoorden de nodige hefboomen in handen om effectief meer dan een steen in de rivier te verplaatsen. Het is een belangrijke zaak, want u weet dat sinds de jaren 1990 omwille van effectief racistisch gemotiveerde zaken elke week minstens een boer op zijn erf door zwarte gangsters wordt vermoord. Het wordt door het regime gewoon gedoogd. Ik wil niet verder ingaan op alle andere mogelijke zaken, zoals de onteigeningswet, want dat zou ons te ver leiden, maar het is duidelijk dat in Zuid-Afrika een politiek wordt gevoerd die tegen de blanke bevolking is gericht. Het gaat vooral om de Afrikanerbevolking en ik vind dat we als Vlamingen, die enige verwantschap met deze mensen hebben, ook hier hun belangen moeten verdedigen.

De voorzitter: De heer De Veuster heeft het woord.

Maarten De Veuster (N-VA): Voorzitter, ik hoop dat Zuid-Afrika wel degelijk werk zal maken van het onderzoek naar de gruwelijke 'plaasmoorde' en de vervolgingen. Dit is zeker iets om op te volgen en ik ben blij te horen dat dit ook zal gebeuren.

Minister-president, ik heb u recent een schriftelijke vraag over de nieuwe samenwerking met Zuid-Afrika gesteld en ik hoop daar eerstdaags een antwoord op te krijgen. Aansluitend bij deze vraag om uitleg doe ik nog eens de oproep om de daarnet aangehaalde mogelijke dreiging van onteigeningen zonder compensatie op te volgen. Wat de academische samenwerking betreft, verdient zeker de plaats van het Afrikaans in het hoger onderwijs de nodige aandacht. Dit blijkt steeds meer in de verdrukking te komen. We hebben vandaag de nieuwsbrief van het Departement Cultuur, Jeugd en Media ontvangen, waarin aandacht wordt besteed aan twintig jaar samenwerking tussen Zuid-Afrika en Vlaanderen met betrekking tot het jeugdbeleid. Ik heb dit rapport nog niet volledig kunnen doornemen, maar op het eerste gezicht wordt deze samenwerking positief geëvalueerd. Ik hoop dat hiervoor in de toekomst de nodige aandacht zal blijven bestaan, maar ik lees dat dan wel in het antwoord op mijn schriftelijke vraag.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik denk niet dat nog bijkomende vragen zijn gesteld en dus zal ik het hierbij laten.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik heb genoteerd dat u deze problematiek verder zult opvolgen. Ik hoop dat u dit in de sfeer van de net gevoerde discussie zult doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het burgerinitiatief over het gebrek aan aandacht voor de regio's in het cohesiebeleid van de EU – 922 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, het Europees burgerinitiatief biedt een groep burgers de mogelijkheid de Europese Commissie tot nieuwe wetgevende initiatieven op te roepen. Indien een initiatief een miljoen handtekeningen haalt, moet de Europese Commissie zich erover uitspreken.

Momenteel loopt een dergelijk initiatief, met als titel 'Cohesiebeleid voor de gelijkheid van de regio's en de duurzaamheid van de regionale culturen'. De initiatiefnemers, de Hongaarse minderheid in Roemenië, vinden dat het cohesiebeleid van de Europese Unie (EU) meer aandacht moet besteden aan regio's met andere kenmerken op het vlak van nationaliteit, etnische cultuur, religie of taal dan omliggende regio's. Volgens de initiatiefnemers moeten die regio's gelijke toegang tot de verschillende Europese fondsen krijgen en moet de economische ontwikkeling worden gewaarborgd.

Minister-president, de Vlaamse Volksbeweging, een vereniging die u ongetwijfeld bekend is, ondersteunt dit initiatief.

Minister-president Jan Jambon: Die beweging is me zelfs zeer goed bekend.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik dacht het wel. Dit initiatief toont aan dat er nood is aan meer aandacht voor culturele en identitaire ondersteuning in de EU. Omwille van hun focus op de Europese eenmaking en samenwerking verwaarlozen de Europese instellingen immers de nood aan regionale ontwikkeling. Deze problematiek verdient zeker een prominente plaats op de Europese agenda.

Minister-president, mijn eerste vraag is hopelijk een retorische vraag: steunt u dit initiatief?

Bent u bereid om meer aandacht voor dergelijke regio's te bepleiten bij de Europese Commissie en in de intra-Belgische coördinatie met betrekking tot de EU?

En is er volgens u een gebrek aan aandacht voor de regio's en deelstaten in de EU? Wat wilt u doen om dat meer in de kijker te zetten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, uw eerste vraag is niet zo'n retorische vraag. Natuurlijk heb ik sympathie voor het initiatief en de grondgedachte

van dat burgerinitiatief, maar de doelstellingen en de argumentatie van de initiatiefnemers lopen niet gelijk met de belangen van Vlaanderen. Dat zal u misschien verwonderen, maar de initiatiefnemers baseren zich onder meer op het kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van nationale minderheden. En laat dat nu exact het verdrag zijn dat wij met Vlaanderen niet wensen te ondertekenen, omdat het aan de Franstaligen in de Rand rond Brussel rechten zou geven die wij niet willen. In die zin is de bedoeling van het initiatief wel goed, maar houdt het heel wat gevaren in. Als het initiatief op een verkeerde manier geïnterpreteerd wordt, zouden ook de Franstaligen in de Rand een beroep kunnen doen op die cohesiefondsen en dergelijke. En dat is toch wat wij niet willen. Daarom kan ik het initiatief in deze vorm niet steunen.

Wij hebben daarover ook contact met de Vlaamse Volksbeweging, omdat ik denk dat de Vlaamse Volksbeweging ook niet de intentie heeft om de Franstaligen in de Vlaamse Rand rechtstreeks toegang tot Europese fondsen te geven. Maar je ziet hoe goed je moet opletten met goedbedoelde initiatieven. Ik kan het uitgangspunt ervan zeker steunen, maar je moet altijd goed opletten.

De onderhandelingen over het cohesiebeleid bevinden zich op dit moment in een cruciale fase. De verschillende verordeningen voor de nieuwe programmaperiode 2021-2027 moeten zo snel mogelijk aangenomen worden, zodat de programmering geen vertraging oploopt. Onze eerste prioriteit is op dit moment dan ook om de belangen van Vlaanderen in die onderhandelingen te verdedigen.

Ik heb eerder al gezegd dat ik aan het werken ben om een hele reeks regio's in Europa te bundelen in een associatie of vereniging, waarmee we politiek een stem kunnen zijn ten aanzien van Europa met betrekking tot de dingen die hier bepleit worden, namelijk de min of meer autonome regio's in Europa rechtstreeks toegang te geven tot het cohesiebeleid, maar ook tot bepaalde fondsen en het beleid van Europa. Dat is iets waar ik momenteel hard aan werk, om dat op poten te zetten.

U vroeg of er volgens mij een gebrek aan aandacht is voor de regio's in de EU. Als dat er niet was, zou ik zo'n initiatief niet moeten nemen. Dat is duidelijk. De Vlaamse Regering streeft naar een volwaardige en meer zelfstandige rol voor Vlaanderen als deelstaat binnen de Europese Unie. We investeren daarom in de proactieve opvolging van, actieve deelname aan en de beïnvloeding van de Europese besluitvorming. We benutten daarbij natuurlijk de nabijheid van de Europese instellingen in Brussel.

Wat het cohesiebeleid betreft, heeft Vlaanderen momenteel het woordvoerschap in de Raad, en dat tot en met juni 2021. Dat stelt ons in staat om onze belangen te verdedigen in nauw overleg met de andere gewesten. We werken ook actief samen met andere regio's in Europa. We hebben een brief gericht aan de Europese leiders over het Europees herstelplan, samen met 24 regio's. Dat initiatief wil ik meer vormgeven, om ten aanzien van Europa de stem van de regio's beter te laten klinken.

Sommige collega's zullen zeggen dat we daarvoor al het Comité van de Regio's hebben, maar dat is een comité van regio's en grote steden en dat heeft louter een adviesbevoegdheid. Europa moet daar totaal geen rekening mee houden. Ik denk niet dat dat de plaats van Vlaanderen is. Ik denk dat Antwerpen, het Meetjesland, de Kempen, enzovoort, daar een plaats hebben, maar niet een autonome deelstaat als Vlaanderen. Wij moeten veel rechtstreekser met Europa kunnen spreken, van daar dat initiatief.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik ben enigszins verrast door uw antwoord.

Minister-president Jan Jambon: Daar twijfel ik niet aan.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Ik ben aangenaam verrast. Uw antwoord zet mij aan het denken. Ik ben bijgevolg ook blij dat ik de vraag heb gesteld en dat ik uw antwoord heb gehoord.

Laat ons zeggen dat ik misschien een beetje op het verkeerde been was gezet, net als de Vlaamse Volksbeweging. Ik heb mijn inspiratie voor deze vraag ook bij de Vlaamse Volksbeweging gehaald. En uiteraard hebben zij inderdaad niet de bedoeling om Franstalige minderheden de gelegenheid te geven om bepaalde initiatieven te nemen waar wij ons niet achter kunnen scharen.

Bedankt om mij daarop te wijzen. Dat is belangrijk. Als ik het verkeerd voor heb, ben ik de eerste om dat grif te kunnen toegeven. Ik zal naar aanleiding van uw antwoord op mijn vraag mijn mening toch wat bijsturen. Ik zal sowieso het antwoord nog eens nalezen. U ziet het, minister-president, het kan dus. Ik kan mijn mening bijsturen naar aanleiding van een antwoord. Bedankt daarvoor. Zoals gezegd, lees ik het allemaal nog eens na, om mijn mening al dan niet – wellicht wel – wat bij te sturen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.